

Monumentnummer*: 523049

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 mei 2002
Kadaster deel/nr 82883/89

Woonplaats* Nijmegen
Gemeente* Nijmegen
Provincie* Gelderland

Kadastrale gemeente* Hatert
Sectie* H
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2104

Omschrijving**

Inleiding

Katholiek lagere SCHOOLGEBOUW, ontworpen in 1933 door architect Johannes Zwanikken die ook de nabij gelegen kerk ontwierp. Het schoolgebouw, dat stijlinvloeden vertoont van de Nieuwe Haagse School, bevindt zich op de hoek van de Hengstdalseweg en de Elzenstraat en werd oorspronkelijk gebouwd als Montessori- en Fröbelschool. De Zusters van het Allerheiligst Hart van Jezus (Zusters van Moerdijk) gaven hier tot 1958 les en woonden ook op zolder. Het gebouw is nu als kinderopvang in gebruik. Het schoolgebouw is van de straat gescheiden door een tuingedeelte met een speelplein aan de zijde van de Elzenstraat. Rond de tuin bevindt zich een lage, in hoogte verspringende, bakstenen tuinmuur met verticale elementen, waartussen zich vermoedelijk ooit een buishek heeft bevonden. Oorspronkelijk bezat het gebouw vijf klaslokalen. Op de begane grond bevonden zich twee Montessori-klassen en op de verdieping drie Fröbelklassen en een speellokaal. Na een verbouwing in de jaren '90 zijn er door het plaatsen van tussenwanden negen grote lokalen en enkele kleinere nevenruimten ontstaan, die als slaapruijme voor kinderen zijn ingericht. De schoolpleinzijde van het gebouw is hoger gelegen dan het straatniveau aan de Hengstdalseweg. Op diverse plekken aan de ingangzijde en de achterzijde bevinden zich gemetselde bloembakken en muurtjes die deel uitmaken van het architectonisch concept.

Omschrijving

In baksteen uitgevoerd, gedeeltelijk onderkelderd SCHOOLGEBOUW met twee bouwlagen en een zolder. De gevels zijn in Noors verband met terug liggende voeg gemetseld en voorzien van ten opzichte van elkaar in hoogte en diepte verspringende geveldelen waaraan de interne structuur van het gebouw afleesbaar is. Het samengestelde schilddak heeft een overstek met een omlopende

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

mastgoot en is belegd met gesmoorde en geglazuurde, verbeterde Hollandse pannen. Onder het overstek zijn de gevels afgesloten met een uitgemetselde rollaag. Op enkele dakschilden bevinden zich kleine oorspronkelijke dakkapellen met een overstek. Aan de zijde van de Hengstdalseweg bevindt zich een hoge gemetselde schoorsteen. Het L-vormige grondvlak bestaat uit twee haaks op elkaar geplaatste bouwdelen met enkele smalle uitgebouwde elementen aan de noordzijde (Hengstdalseweg). Aan de zijde van de Elzenstraat en ter plaatse van de speelplaats aan de zuidzijde bevinden zich dubbele erkers. De entreepartij bevindt zich in de korte westgevel en gaat schuil achter de doorgetrokken noordgevel, waarachter zich een enkellaags uitgebouwde ruimte bevindt, het oorspronkelijke overblijflokaal. Alle kozijnen zijn nog voorzien van de oorspronkelijke stalen ramen en ook is het oorspronkelijke hang- en sluitwerk nog aanwezig. De meeste bovenlichten hebben nog oorspronkelijk glas-in-lood.

De FRONTGEVEL aan de Hengstdalseweg heeft een vrij gesloten karakter en wordt verticaal geleed door twee risalieten die door het dakvlak heen breken en zijn afgesloten met een aangekapt schilddak. De risalieten hebben blinde zijgevels en zijn aan de straatzijde op elke bouwlaag voorzien van driedelige kozijnen met tegeldorpels en een afsluitende rollaag. Elk raam daarin heeft een 8-ruits roedenverdeling. Tussen beide risalieten bevindt zich op elke bouwlaag een vensterstrook met acht gelijkvormige ramen. Op de verdieping betreft dit door metselwerk gescheiden rechthoekige ramen die terug liggen en die door een doorlopende dorpel aan de onderzijde met elkaar zijn verbonden. Op de begane grond zijn dit kleine rechthoekige, terug liggende, raampjes die door een tussendorpel gescheiden zijn van in het gevelvlak liggende 4-ruits ijzeren ramen daarboven. Achter al deze raampjes bevinden zich de toiletten en de gang. Links van het linker risaliet bevinden zich op de begane grond drie kleine raampjes. Rechts van het rechter risaliet bevinden zich boven en naast elkaar twee smalle vensterstroken en rechts op de verdieping een ter verlichting van het trappenhuis. Het rechter risaliet bevat een zichtbaar uitgemetselde schoorsteen die ver boven het dak uitsteekt. Onder in de gevel bevindt zich een getoogd afgesloten kelderingang. Het gevelmetselwerk is aan de rechterzijde gedeeltelijk doorgetrokken en afgesloten met een laag gevelpannen. Hiernaast bevindt zich een kleine trapopgang naar het hoger gelegen schoolplein aan de achterzijde. De trap wordt begeleid door de als baluster voortgezette tuinmuur. De RECHTER ZIJGEVEL bevat de ingangspartij. Deze gevel kenmerkt zich door een risaliet over twee bouwlagen, waarover ook de kap is doorgetrokken. De verdieping van dit risaliet wordt gekenmerkt door drie smalle vensterstroken waarin glas-in-loodramen zijn opgenomen in stalen kozijnen. Hierachter bevindt zich de trappartij. Het risaliet heeft op de begane grond een uitgebouwde ruimte met een plat dak, het vroegere overblijflokaal. Deze ruimte is even breed als het risaliet en bezit een groot zesdelig kozijn met stalen ramen over de gehele breedte inclusief één vensteras aan de zijkant. Alle bovenlichten zijn in glas-in-lood uitgevoerd. De baksteenbalustrade van het balkongedeelte boven deze uitbouw wordt afgedekt door een uitgemetselde rollaag en gevelpannen. Rechts van het risaliet bevindt zich een lager uitgebouwd portiek waarin een dubbele toegangsdeur met in smeedijzer uitgevoerde deurroosters is opgenomen. In de zijgevel van het risaliet en van het portiek bevinden zich verticale venstersleuven die in grootte verschillen. Ook rechts in de gevel van het hoofdblok bevindt zich op de begane grond nog een raam.

De LINKER ZIJGEVEL kenmerkt zich net als de achtergevel door een licht uitgemetseld begane grond-gedeelte dat aan de bovenzijde wordt afgesloten door een tegeldorpel. In dit gedeelte bevinden zich twee driezijdige erkers waarvan de stalen ramen zijn voorzien van horizontale bovenlichten en waarop een brede betonluifel rust. Voor de erkers bevinden zich schuin gemetselde plantenbakken. Boven de betonluifel zijn vijf horizontale bovenlichten aangebracht die met glas-in-lood zijn gevuld en zijn afgesloten door een rollaag. Op de verdieping bevinden zich acht (per vier) gekoppelde vensteropeningen. Elke vensteropening bestaat uit een dubbel, openslaand, ijzeren raam dat terug ligt met daarboven een in het gevelvlak liggend glas-in-loodraam met horizontale verdeling. De boven- en onderramen worden van elkaar gescheiden door een vier vensterassen brede betondorpel die iets uitsteekt. In het dakschild bevindt zich een kleine dakkapel met een overstekend plat dak.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De L-vormige ACHTERZIJDE wordt gedomineerd door een grote betonluifel die rust op een drietal betonzuiltjes. Onder deze luifel werd aanvankelijk in daglicht voorzien door een aantal in het vlak aangebrachte glazen bouwstenen. Deze zijn nu witgeschilderd. Onder de luifel bevinden zich twee erkers als tegen de linker zijgevel, alsmede een deur en een aantal in grootte en vorm van elkaar verschillende ramen. Boven de luifel bevinden zich op de verdieping zeven dezelfde ramen als in de linker zijgevel, ditmaal per drie en per vier gekoppeld. De haaks staande vleugel is behalve vier kleine ramen op de begane grond, aan deze zijde blind uitgevoerd. Op het achterschild bevinden zich twee in grootte van elkaar verschillende dakkapellen met een overstekend plat dak.

De RUIMTELIJKE INDELING van het schoolgebouw is aan de gevels herkenbaar en nog aanwezig. Een L-vormige gang ontsluit de klaslokalen en de verscheidene dienstruimten. De ongedeelde zolder loopt over het gehele pand. Het trappenhuis bevindt zich in het risaliet aan de noordwestzijde. In het INTERIEUR zijn ook nog oorspronkelijke details herkenbaar. Zo zijn alle stalen ramen met beslag en het meeste oorspronkelijke glas-in-lood nog aanwezig. Opvallend is het trappenhuis met een zogenaamde kindertrap, een op een kleine beenmaat bemeten trappartij en daarin de opvallende figuratieve glas-in-loodramen (atelier Wuisman, Breda) waarin de oorspronkelijk katholieke grondslag van de stichters van het gebouw nog duidelijk herkenbaar is. Op sommige plaatsen bevinden zich nog oorspronkelijke tegeltjes met voorstellingen van dieren. Op de begane grond is de oorspronkelijke tegelvloer nog aanwezig. Hoewel de plafonds zijn verlaagd hebben de meeste klaslokalen nog de oorspronkelijke vorm en indeling. In een van de nu gedeelde klaslokalen zijn nog restanten van vermoedelijk een altaarruimte(?) aanwezig.

Waardering

SCHOOLGEBOUW, in 1933 ontworpen door Johannes Zwanikken.

- Van architectuurhistorische en typologische waarde als voorbeeld van een onder stijlvloed van de Nieuwe Haagse School ontworpen schoolgebouw, waarin oorspronkelijk de lesmethoden van Montessori en Fröbel werden gevolgd die mede de ruimtelijke indeling bepaalden. De Nieuwe Haagse School kenmerkt zich onder meer door in hoogte en diepte van elkaar verspringende volumes en het gebruik van rode baksteen met een vaak terugliggende voeg. Deze baksteenarchitectuur werd vaak gecombineerd met in die tijd vernieuwende materialen waartoe ook de hier gebruikte stalen ramen behoren.

Het gebouw is, inclusief het interieur, goed bewaard gebleven. Opvallend zijn ook de nog aanwezige muurafscheidings aan de straatzijde en de diverse muurtjes en plantenbakken aan de schoolpleinzijde, die deel uitmaken van het architectonisch concept.

- Van stedenbouwkundige waarde als oorspronkelijk onderdeel van de bebouwing in Nijmegen Oost. Als hoekpand neemt het schoolgebouw een prominente rol in het straatbeeld in en vormt daar in combinatie met de overige bebouwing een historisch gegroeid ensemble.

- Van cultuurhistorische waarde als door een kloosterorde opgezet en begeleid schoolgebouw dat zowel verwijst naar het rijke katholieke verleden van Nijmegen, als naar de geschiedenis van het speciale onderwijs in Nederland.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument